

Παρατηρήσεις WWF Ελλάς στο πλαίσιο της διαβούλευσης σχετικά με το Προσχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων του Υ.Δ. Ηλείου

Σεπτέμβριος 2012

Με το παρόν, η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς συμμετέχει στη διαβούλευση σχετικά με το Προσχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων του Υ.Δ. Ηλείου. Η παρούσα παρέμβαση περιορίζεται μόνο στις παρατηρήσεις της οργάνωσης όσο αφορά στο έργο «Αξιοποίηση υδατικού δυναμικού Πίνδου με πολλαπλή και πολυδύναμη χρήση νερού και υδροηλεκτρική εκμετάλλευση». Το περιγραφόμενο έργο αφορά ουσιαστικά την εκτροπή του ποταμού Αώου, από το Εθνικό Πάρκο της Βόρειας Πίνδου και συγκεκριμένα την περιοχή της Βάλια Κάλντα, για εμπλουτισμό της λίμνης των Ιωαννίνων (Παμβώτιδας). Το έργο αυτό, αποτελεί παραλλαγή παλαιότερων προθέσεων εκτροπής του ποταμού, και παραπέμπει σε πολιτικές παλαιότερων εποχών.

1. Σύμφωνα με το Προσχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων του Υ.Δ. Ηλείου, το έργο της «Αξιοποίησης υδατικού δυναμικού Πίνδου με πολλαπλή και πολυδύναμη χρήση νερού και υδροηλεκτρική εκμετάλλευση» χαρακτηρίζεται ως προγραμματιζόμενο/νέο [ενδεικτικά, στη σελίδα 83 (86) του 11ου παραδοτέου]. Από την απάντηση της Δ.Ε.Η. σε επερώτηση βουλευτών, προκύπτει επίσης ότι υπάρχει συμφωνία της Δ.Ε.Η. με ιδιωτική εταιρεία, βάσει της οποίας το έργο «έχει εκτιμηθεί ως συμφέρον». Ωστόσο, σύμφωνα με παλαιότερη ανακοίνωσή του, το Υ.Π.Ε.Κ.Α. επρόκειτο να γίνουν «όλες οι απαραίτητες ενέργειες για την απόσυρση της πρότασης» [<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snid=167&language=el-GR>], ενώ παρόμοιο έργο έχει απορριφθεί και παλαιότερα [π.χ., 1990, 1995, 2001, 2009]. Συνεπώς, για λόγους που άπτονται της διαφάνειας της διοικητικής δράσης, θα πρέπει να διευκρινιστεί στη βάση ποιου σχεδιασμού προτείνεται το συγκεκριμένο έργο. Οι διευκρινήσεις αυτές είναι απαραίτητες, προκειμένου να διαπιστωθεί αν έχουν τηρηθεί άλλες απαιτήσεις της νομοθεσίας. Εξάλλου, ελλείψει συγκεκριμένου σχεδιασμού, δεν είναι σαφές πώς επιλέχθηκαν τα έργα τα οποία περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο προσχέδιο διαχείρισης υδάτων.

2. Σύμφωνα με το Προσχέδιο Διαχείρισης Υδατικών Πόρων του Υ.Δ. Ηλείου, το έργο δεν πρόκειται να προκαλέσει «αδυναμία επίτευξης καλής κατάστασης των υπόγειων υδάτων, καλής οικολογικής κατάστασης ή, κατά περίπτωση, καλού οικολογικού δυναμικού ή πρόληψης της υποβάθμισης της κατάστασης ενός συστήματος επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων» [4(7) εδ. α' Οδηγίας 2000/60· 4 παρ. 7 Π.Δ. 51/2007 (Α' 54)]. Για την συναγωγή του συμπεράσματος αυτού, γίνεται επίκληση ενός διαγράμματος ροής, το οποίο προέρχεται από σχετικό ερμηνευτικό οδηγό της Ε.Ε. [European Commission, Guidance document nr. 20 – Guidance document on exemptions to environmental objectives (Technical report – 2009 -027), 16(18)]. Στο πλαίσιο αυτό σημειώνουμε:

(α) Πρώτο, ότι η εφαρμογή ενός διαγράμματος ροής δεν απαλλάσσει το ενδιαφερόμενο από την απαίτηση να αιτιολογεί επαρκώς τις εκτιμήσεις του. Η Οδηγία απαιτεί η αιτιολογία των τροποποιήσεων/ μεταβολών που διακυβεύουν την καλή οικολογική κατάσταση των υδάτων να «εκτίθεται ειδικά»: είναι λογικό να απαιτεί κανείς και "ειδική" αιτιολογία της κρίσης ότι κάποιο έργο δεν διακυβεύει την κατάσταση αυτή. Επιπλέον, και όπως επιβεβαιώθηκε και από την πρόσφατη απόφαση του Δ.Ε.Ε., η εξαίρεση από τον περιβαλλοντικό στόχο της προστασίας, αναβάθμισης και αποκατάστασης όλων των συστημάτων επιφανειακών υδάτων [4(1)(α)(ii) Οδηγίας 2000/60] προϋποθέτει την τήρηση του άρθρου 4(7), το οποίο απαιτεί επίσης ειδική αιτιολογία. Το Προσχέδιο Διαχείρισης, αντιθέτως, περιλαμβάνει μόνο τα σχετικά δελτία (μετρόφυλλα), που απλώς περιγράφουν συνοπτικά το έργο, με ελάχιστες λέξεις.

(β) Πολύ περισσότερο, το Guidance Document nr. 20, που επικαλείται το Προσχέδιο, καθιστά σαφές ότι η εφαρμογή του άρθρου 4(7) της Οδηγίας 2000/60 προϋποθέτει εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων [European Commission, Guidance document nr. 20 – Guidance document on exemptions to environmental objectives (Technical report – 2009 -027),

17(19)]. Στην συγκεκριμένη περίπτωση όμως, και όπως αλλού ομολογεί το ίδιο το Προσχέδιο [π.χ., το δελτίο που αναπαράγεται στο 12ο παραδοτέο, 40 (43)], η περιβαλλοντική αδειοδότηση δεν έχει ολοκληρωθεί, και υπάρχει μόνο Π.Π.Ε..

(γ) Ακόμα χειρότερα, η ίδια η Π.Π.Ε. αξιολογεί διαφορετικά τα θέματα αυτά. Στις ερωτήσεις αν αναμένονται αλλαγές στην «ποσότητα του επιφανειακού νερού σε οποιονδήποτε υδάτινο όγκο» ή «αλλαγές στο ρυθμό απορρόφησης, στις οδούς αποστράγγισης ή στο ρυθμό /ποσότητα απόπλυσης του εδάφους απαντάει θετικά· στην ερώτηση αν αναμένονται απορρίψεις υγρών αποβλήτων, απαντάει «ίσως» [Π.Π.Ε. του έργου, σ. 186-187].

3. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το διαθέσιμο υλικό περιέχει αντιφατικές εκτιμήσεις για την ποσότητα των νερών που θα αφαιρεθούν από τον Αώο: αλλού 64 και αλλού 70 εκατομμύρια κυβικά [π.χ., 11ο παραδοτέο, 102(Π1-14), και 13ο παραδοτέο, 226(232)]. Η απόκλιση αυτή, κάτι λιγότερο από 10%, είναι σημαντική, και εγείρει ερωτηματικά για την επάρκεια του σχεδιασμού του έργου, και για την ευκολία, με την οποία οι επιπτώσεις κρίνονται ως μη σημαντικές. Αντίστοιχα, δεν είναι σαφές ότι έχουν εξεταστεί εναλλακτικές λύσεις στο προτεινόμενο έργο, περιλαμβανομένης της μηδενικής λύσης.

4. Το προσχέδιο παρερμηνεύει το άρθρο 4(9) της Οδηγίας 2000/60, που «εγγυάται το ίδιο επίπεδο προστασίας με την ισχύουσα Κοινοτική νομοθεσία». Το προσχέδιο εξετάζει (συνήθως μονολεκτικά) το θέμα αυτό μόνο για όσα έργα υπάγονται στο άρθρο 4(7) της Οδηγίας 2000/60. Όπως όμως προκύπτει από το γράμμα της διάταξης του άρθρου 4(9) της Οδηγίας, το θέμα αυτό ανακύπτει για όλες τις νέες διατάξεις, «συμπεριλαμβανομένης» και αυτής του άρθρου 4(7). Συνεπώς, η κρίσιμη αυτή παράμετρος, που επιβάλλει (μεταξύ πολλών άλλων) την «δέουσα εκτίμηση» των επιπτώσεων κάθε έργου, που επηρεάζει περιοχή του δικτύου Natura 2000 (και μάλιστα με οικότοπο ή είδος προτεραιότητας, όπως το συγκεκριμένο) δεν εξετάζεται.

5. Επιπλέον, από το προσχέδιο και την Π.Π.Ε. δεν καθίσταται σαφές ότι έχουν εξεταστεί εναλλακτικές λύσεις για την αντιμετώπιση των σημαντικών περιβαλλοντικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Λίμνη Παμβώτιδα. Εξάλλου, αν δεν αντιμετωπιστούν αυτά καθέ αυτά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Λίμνη Παμβώτιδα, η προτεινόμενη εκτροπή θα αποτελεί μόνο ένα «ξέπλυμα» και όχι μια ουσιαστική λύση στις πιέσεις που αντιμετωπίζει η προστατευόμενη περιοχή.

6. Ιδιαίτερα πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι το έργο σχεδιάζεται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου Βορείας Πίνδου, σε ζώνη του Πάρκου η οποία δεν επιτρέπει τέτοια έργα, και που αναμένεται να επηρεάσει αρνητικά οικολογικά σημαντικές περιοχές του Εθνικού Πάρκου, που εντάσσονται σε αυστηρότερες ζώνες προστασίας, αποτελούν μέρος του οικολογικού δικτύου Natura 2000. Βάσει της ΚΥΑ χαρακτηρισμού του Εθνικού Πάρκου (ΚΥΑ 23069/2005, ΦΕΚ Δ'639/14.6.2005), οι δραστηριότητες που επιτρέπονται στη ζώνη II του Εθνικού Πάρκου Βορείας Πίνδου αφορούν κυρίως την επιστημονική έρευνα, εργασίες διαχείρισης της δασικής βλάστησης, των σημαντικών οικοτόπων και των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας, τη συντήρηση των υποδομών με σκοπό τη διαχείριση και τη φύλαξη της περιοχής, τη συντήρηση και βελτίωση των μονοπατιών, τη συντήρηση και χρήση υφιστάμενων οδών και άλλες παρόμοιες ήπιες δραστηριότητες, που δεν περιλαμβάνουν εκτροπές ή μεταφορές υδάτων.

Με βάση τα παραπάνω, η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς θεωρεί το έργο απαράδεκτο, καθώς βασίζεται σε μια αλόγιστη χρήση των υδάτινων πόρων και υποβαθμίζει τον οικολογικό πλούτο της περιοχής.